

פרפראות

פאר

פרשת כי תבוא תשפ"ב

משה רבינו

על שלא נכנס

לארץ אמר ה'

אלקיר ולא

אלוקינו

פרפראות פאר

משה רבינו על שלא נכנס לארץ אמר ה' אלקיך ולא אלוקינו אות ב'

מפתח ענינים כי תבוא תשפ"ב

א, ביאור למה שינה הכתוב בפרשת ביכורים מלשון הוה ללשון עבר
ב, משה רבינו על שלא נכנס לארץ אמר ה' אלקיך ולא אלוקינו
ג, הגדתי היום לה' אלקיך ולא אמר אלוקינו לחזק האמונה רבינו בחיי
ד, עוד י"ל לרמז בפי' ביכורים למביא דורון לת"ח כאילו הקריב ביכורים
ה, בפרשת ביכורים הוא כל דרשת ההגדה של פסח
ו, איך לא הזכירו אנשי כנה"ג את משה רבינו בהגדה של פסח
ז, ביאור למה משה רבינו אינו מוזכר בהגדה של פסח ע"ד הזוהר הק'
ח, י"ל למה משה רבינו אינו מוזכר בהש"פ ע"ד מחני נא מספרך
ט, איך נתעלו ישראל ע"י האמונה להיקרא בשם קודש
י, הגאולה תבוא ע"י תשובה מרצון או גם ע"י תשובה מוכרחת
יא, ביאור הפסוקים שהביאו רבי אליעזר ורבי יהושע כ"א לדרכו
יב, להזכיר חסדי המקום הוא על העבר או גם על העתיד
יג, ביאור בצחות להזכיר חסדי המקום הוא על העבר או גם על העתיד
יד, הפרשיות בתפילין של הקב"ה הם כנגד די' פרשיות שבתפילין ביאור העקידת יצחק
טו, האמרת היום הוא יום שקורא קריאת שמע עם תפילין
טז, ביאור בשינוי שפירש רש"י במלה אמרתך
יז, הסכת ושמע ישראל עיקר לימוד התורה להכיר ה' אחד
יח, הסכת ושמע ישראל ה' אחד בגימטריא תורה
יט, תכלה שנה וקללותיה למה תיקן עזרא רק בשני ראשי שנה
כ, שומע תפלה עדיך כל בשר יבאו מבואר ע"ד ספר חסידים

א, ביאור למה שינה הכתוב בפרשת ביכורים מלשון הוה ללשון עבר

בתחילת פר' ביכורים דיבר הכתוב בלשון הוה

כתיב, (דברים כ"ו א'), "הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה",

כתיב (דברים כ"ו ב'), "מארצך אשר ה' אלקיך נתן לך",

מזמן הבאת הביכורים דיבר הכתוב בלשון עבר

כתיב (דברים כ"ו יז) "ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי",

כתיב (דברים כ"ו יא) "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך"

ביאור הענין ע"ד כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה

איתא בגמרא (ברכות ל"ה א'), רבי לוי רמי, **כתיב** (תהלים כ"ד א') "לה' הארץ ומלואה", **וכתיב**, (תהלים קט"ו ט"ז), "השמים שמים לה', **והארץ נתן לבני אדם**", לא קשיא, כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה, ע"כ,

מבואר, שקודם שיברך האדם על אכילתו, ויקיים מצוותו, לא ניתן לומר "והארץ נתן"

לפי"ז יש לומר, דקודם שיקיים האדם את מצוותו שצותה תורה, בהבאת הביכורים, הרי הוא עדיין בבחינת כאן קודם ברכה,

וכך כתב הרמב"ם (הלכות ביכורים פרק ג הלכה ד) "ומשיניחם המביאם בעזרה הותרו לכהן".

מבואר, שרק לאחר הבאתם לכהן, הרי אלו שלו ויכול לומר אשר נתתה לי. בלשון עבר,

ומשה לא קאמר אלקיך, אלא לאינן דהו זמינן למיעל לארעא קדישא, ולקבלא אפי שכנתא. (לאלה שמוכנים לעלות לארץ הקדושה ולקבל פני השכינה הקדושה)

ומה דלא אמר אלקינו, משום דהא משה לא זכה למיעל לארעא, ובגיני כך, אלקיך ודאי בכל אתר, משום דאינן הו זמינן למיעל תמן, (בגלל זה אמר משה רבינו אלוקיך בכל מקום, לאלה שמוכנים לעלות לארה"ק) **עכ"ל הזוהר הק'.**

*****

ג, הגדתי היום לה' אלוקיך ולא אמר אלוקיני לחזק האמונה רבינו בחיי

כתב הרבינו בחיי (דברים פרק כו פסוק ג) וז"ל, "הגדתי היום לה' אלקיך", היה ראוי שיאמר "לה' אלקינו" ושלא יוציא עצמו מכלל אמונת האלקות,

אבל אילו אמר כן, לא היתה אמונתו מתבררת אצלנו ולא היינו יודעים כוונתו למי הוא קורא ה', ומי הוא שמקבל עליו אלקותו, אבל עתה בבואו לפני הכהן (הגדול) שהוא מיוחד לעבודת אלהי ישראל וידע אותו, כשהוא אומר "לה' אלקיך" נסתלק הספק מאצלנו, ונתברר אמונתו הטובה כי הוא מעיד על עצמו כי אלקי הכהן הוא אלקיו שבשבילו בא אל הארץ. עכ"ד רבינו בחיי,

(בעיון ברבינו בחיי הוא לא מבאר במקומות האחרים שכתוב אלוקיך ולא אלוקיני)

*****

ד, עי"ל לרמז בפ' ביכורים למביא דורון לת"ח כאילו הקריב ביכורים

עוד יש לומר, למה אמר בלשון אלוקיך ולא אלוקיני,

לרמז בתורה בפרשת ביכורים למביא דורון לת"ח כמקריב ביכורים

איתא בגמרא (כתובות ק"ה ע"ב), רב ענן איתיתי ליה ההוא גברא כנתא דגילדני דבי גילי (דגים קטנים), אמר ליה מאי עבידתיך, אמר ליה דינא אית לי, לא קביל מיניה, אמר ליה פסילנא לך לדינא (אני פוסל את עצמי מלדון בדינך),

אמר ליה, דינא דמר לא בעינא, **קבולי לקביל מר** (גם אם אינך רוצה לדונני, לפחות ארצה שתקבל

בכך יש לבאר היטיב שקודם להבאת ביכורים אי אפשר לומר אשר נתן, כשם שאין לומר והארץ נתן לבני אדם, וגם לא אמר בלשון עתיד, הארץ אשר ה' אלוקיך יתן לך, מכיוון שהבטחת הנתינה כבר היתה, ולכן אמר בלשון הווה אשר ה' אלוקיך נתן לך.

*****

ב, משה רבינו על שלא נכנס לארץ אמר ה' אלקיך ולא אלוקיני

כתיב (דברים כ"ו א'-ז') והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה, ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אלקיך נתן לך ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם, ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו, ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אלקיך, וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב, וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה, ונצעק אל ה' אלקי אבותינו וישמע ה' את קלנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו,

משה רבינו אמר ה' אלוקיך ולא אלוקיני בגלל שלא נכנס לארץ זוה"ק

איתא בזוהר (פרשת יתרו חלק ב דף ע"ט ע"ב) **אמר רבי יצחק**, מה הוא הגדתי היום לה' אלקיך. לה' אלקינו, מבעי ליה.

אמר ליה ר' שמעון, וכי האי בלחודוי הוא. והא כתיב (דברים ח' ז') כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה וגו'. (דברים ז' ט"ז) אשר ה' אלקיך נותן לך. (דברים ד' כ"ד) כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא, וכלהו הכי,

אלא הכי תנינן, (כתובות ק"י ע"ב) כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוך. וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוך, **מאי טעמא**. משום דזרעא קדישא, לארעא קדישא סלקא. ושכינתא באתרה יתבא. והאי בהאי תליא. (משום שזרע קודש ראוי לעלות לארץ הקודש, והשכינה במקומה בארץ הקודש יושבת, והא בהא תליא)

פרפראות פאר

את מתנתי), דלא למנען מר מאקרובי בכורים, דתניא, (מלכים ב' ד' מ"ב) "ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלקים לחם בכורים עשרים לחם שעורים וכרמל בצקלוננו", וכי אלישע אוכל בכורים הוה, אלא לומר לך, כל המביא דורון לתלמיד חכם, כאילו מקריב בכורים, ע"כ.

לפי"ז יש לומר, כי כאן בפרשת ביכורים, רמזה התורה, שכאשר האדם מביא דורון לתלמיד חכם איש אלוקים עובד השם באמת,

ואומר לו, הבאתי הדורון אליך, בשל עבודתך לאלוקיך, אז, הרי זה כאילו הקריב ביכורים.

לפי"ז מבואר למה אמר הכתוב, "לה' אלקיך" דייקא, שהבאתי אליך הביכורים משום אופן עבודתך את ה' אלוקיך.

*****

ה, בפרשת ביכורים הוא כל דרשת ההגדה של פסח

כתיב (דברים כ"ו ג') "ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבתינו לתת לנו",

כל דרשת ההגדה של פסח נדרשת מחמישים מילים שבפרשת ביכורים

"ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב", 15 מילים,

"וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה", 8 מילים,

"ונצעק אל ה' אלקי אבתינו וישמע ה' את קלנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו", 16 מילים,

"ויוצאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאתות ובמפתים", 11 מילים,

כולם יחד 50 מילים, ועד כאן דרשת ההגדה,

יש לבאר ארבעה דברים הקשים בהגדה של פסח,

כי תבוא תשפ"ב

א. על שם מה נקראת ההגדה של פסח, בשם הגדה, ולא מגילה,

ב. למה דרשו חז"ל לחם עוני, שבעצם משמעותו הפשוטה היא מלשון עניות, ודרשוה בלשון תשובה, לחם שעונין עליו,

ג. למה נדרשה כל דרשת ההגדה דוקא מהנאמר בפרשת ביכורים,

ד. מה הרמז, בכך שכל דרשות ההגדה הם על חמישים מילים בדיוק, מוירעו עד ובמופתים,

ביאור ארבעת הקושיות שבהגדה של פסח

א. ההגדה נקראת בשם הגדה ע"ש שבפרשת ביכורים נאמר הלשון הגדתי, מלשון הגדה,

ב. חז"ל דרשו לחם עוני, מלשון תשובה, משום שפרשת ביכורים נאמרה בלשון, וענית ואמרת,

ג. הסיפור של יציאת מצרים נדרש דוקא מפרשת ביכורים, משום שביציאת מצרים הובאו בניי ביכורים לה',

כדאיתא במכילתא (פרשת בשלח פרשה ג), כדאי היא האמונה שהאמינו בי שאקרע להם את הים, שלא אמרו למשה היאך אנו יוצאים במדבר שאין בידינו מחיה לדרך, אלא האמינו והלכו אחרי משה, עליהם מפורש בקבלה (ירמיהו ב' ב') "הלוך וקראת באזני ירושלים לאמר זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

מה שכתוב על כך, "קדש ישראל לה' ראשית תבואתו", ע"כ לשון המכילתא,

מבואר א"כ, דביציאת מצרים הובאו בני ישראל ביכורים לה', כמ"ש (ירמיהו ב' ג') קדש ישראל לה' ראשית תבואתו, לפיכך דרשו חז"ל את סיפור יציאת מצרים מפרשת ביכורים,

ד. הרמז בכך, שכל דרשת ההגדה הם על חמישים מילים בדיוק, להודות להקב"ה שלא שקענו ח"ו בחמישים שערי טומאה, ולבקש ממנו ית' שנוכה לבוא לחמישים שערי קדושה. או לרמז למ"ש (שמות י"ג י"ח) וחמישים עלו בני ישראל.

*****

ו, איך לא הזכירו אנשי כנה"ג את משה רבינו בהגדה של פסח

ביאור נפלא מבעל הכלי חמדה

כתב הגאון רבי מאיר דן פלוצקער, בעמח"ס כלי חמדה, בסוף ההקדמה לספרו כלי חמדה,

וכך כתב, ולסיים בדבר טוב ומענינא דיומא, אעתיק בזה מה שאמרתי בימים האלה להשיב לחכם אחד ששאלני על אנשי כנה"ג שתקנו סדר הגדה של פסח, למה לא הזכירו כלל שמו של משה רבנו ע"ה בהגדה, ומי שקורא כל ההגדה על הסדר לא יתודע לו כלל שמרע"ה היה לו איזהו חלק ביצי"מ, והדבר באמת נפלא בהשקפה ראשונה ובטח יש בזה ענין עמוק,

גאולה שע"י הקב"ה היא נצחית ושע"י אדם בטלה

ואני השבתי לו, שלענ"ד הענין הוא עפ"י"מ שאמרו חז"ל דלכן גאולה ראשונה ושניה נתבטלה, משום שהיה בהם כח אדם, גאולת מצרים ע"י מרע"ה, וגאולה שניה ע"י עזרא, אמנם לעתיד לבא, יהיה הגאולה ע"י השי"ת לבדו, והשי"ת הוא נצחי לכן תהי גאולה נצחית,

אך לכאורה יש להבין, הא מבואר בהגדה, דיצי"מ היה ע"י הקב"ה בעצמו, לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף ולא ע"י שליח,

שני גאולות היו במצרים גאולת הגוף וגאולת הנפש

אך באמת הדבר נכון, דהנה בגאולת מצרים היה שני גאולות, גאולת הגוף, וגאולת הנפש, גאולת הגוף היה ע"י משה רבינו, שהוציא את ישראל ממצרים, אמנם גאולת הנפש היה ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו,

והנה מבואר (במגילה י"ד ע"א) דלכן אין אומרים הלל על נס פורים, משום דבשלמא ביצי"מ נוכל לומר הללו עבדי ד' ולא עבדי פרעה, אלא הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש, אכתי עבדי אחשורוש אנו, וברשי"י ז"ל ולא עבדי פרעה, שהרי לחירות יצאו,

ולכאורה צ"ע, לפי"ז שאנחנו בגולה איך אומרים הלל וסיפור יצי"מ כיון שאכתי עבדי פרעה אנו,

אמירת ההלל הוא על הגאולה הרוחנית שהיה ע"י הקב"ה בעצמו

אך באמת אתי שפיר, דסיפור יצי"מ בגולה הוא על הגאולה הרוחנית שיצאו ממצרים לקבל התורה"ק, ובזה יצאנו מעבדות לחירות, ושפיר אמרינן הלל, משא"כ בנס פורים כיון דהיה רק גאולת גשמית ואכתי עבדים אנו לכן לא אמרינן הלל וז"ב,

וכיון שכן, שכל עיקר ההלל הגדול וסיפור יצי"מ שאומרים בליל פסח בגלות הוא על גאולה הרוחנית, וזה היה ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, לא ע"י מלאך ולא ע"י שליח,

על הגאולה הגשמית שהיה ע"י משה עדיין יש לבקש

ולהורות זה שאנחנו נגאלים רק גאולה הרוחנית, ועדיין עלינו לבקש מהשי"ת על הגאולה הגשמית, לזאת לא נזכר שם משה רבינו, בהגדה של פסח, לעורר לבבן של ישראל לבקש מהשי"ת הגאולה השלימה בגוף ובנפש בב"א, עכ"ד בעל כלי חמדה,

*****

ז, ביאור ע"ד הזוהר הק' למה משה רבינו אינו מוזכר בהגדה של פסח

בזוהר הק' (פרשת יתרו חלק ב דף ע"ט ע"ב) המובא לעיל עמוד ב', מבאר, למה אמר משה רבינו בפרשת ביכורים, אלקיך ולא אמר אלוקיני, והוציא עצמו מהכלל במצוות ביכורים, משום שלא זכה להיכנס לארץ ולקיים מצוות הבאת ביכורים, שנאמר בה "והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך",

לפי זה יש לומר, דלפי שכל דרשת ההגדה הוא מפרשת ביכורים, ומשה רבינו הוציא עצמו, משום שלא נכנס לארץ, כדברי הזוהר הק', לכן לא הזכירו את משה רבינו בהגדה, כדי שלא להזכיר את אי כניסתו לארץ.

*****

ח, י"ל למה משה רבינו אינו מוזכר בהש"פ ע"ד מחני נא מספרך

עוד יש לפרש למה לא הוזכר משה רבינו בהגדה של פסח, יש להקדים ולומר, כי

פרפראות פאר

בהגש"פ דהיום, בדרשתו של ר' יוסי הגלילי, "מנין אתה אומר" וכו' וכו', מוזכר הפסוק "ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו,

אך בסדר רב עמרם גאון, ובהגדת בני תימן, פסוק זה אינו מוזכר, ומכאן, לרבים שהקשו למה לא הוזכר משה רבינו בהגדה של פסח,

רמז למה שביקש משה רבינו מחיני נא מספרך

אפשר ליישב ולומר, כתיב, (שמות ל"ב ל"א), וישב משה אל ה' ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו להם אלהי זהב, ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת,

מבואר, כי מכל הטירחה שטרח משה רבינו ע"ה בהוציא הקב"ה את בני ישראל ממצרים, כאשר בא לבקש מאת השי"ת, ולהתחנן לו על חטא העגל, לא הזכיר דבר על כל הטירחה שמסר נפשו למען כלל ישראל, ושיכפר להם הקב"ה בשכר זאת על מעשה העגל,

אלא משה רבינו, מסר נפשו ביותר, ואמר, ואם אין, מחני נא מספרך אשר כתבת, וזה היה המסירות נפש הגדול ביותר של משה רבינו, שלא יהיה מוזכר בתורת ה' כל מה שעשה לצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז,

לפי"ז יש לומר, כי אנשי כנסת הגדולה, כאן בהגדה של פסח, באו להזכיר את מסירות הנפש הגדול ביותר של משה רבינו למען כלל ישראל, בכך שאמר, **מחני נא מספרך**, וע"י שלא הוזכר שמו בהגדה ש"פ, סיפרו לנו ע"י העדר שמו, את גודל מסירות הנפש של גדול הנביאים שלא היה ולא יהיה כמוהו.

והכי איתא בגמרא (סוטה י"ד ע"א), **כתיב** (ישעיה נג יב) "לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל תחת אשר הערה למות נפשו" וגו',

תחת אשר הערה למות נפשו, שמסר עצמו למיתה, שנאמר, (שמות לב לב) ואם אין מחני נא וגו'.

*****

ט, איך נתעלו ישראל ע"י האמונה להיקרא בשם קודש

ביאור המכילתא המובא לעיל באות ה'

כי תבוא תשפ"ב

כתב בספר **מרכבת המשנה** על המכילתא, (פרשת בא פרשה י"ד אות ב') ודרך רמז יאמר היות וישראל אינם בגדר **שם קודש**, אפס בקיום כל תרי"ג מצות ולא בהעדר מצוה אחת, היות ותשוקת השם על האדם להעלותו אל מדרגה להיות קדוש כמוהו כמאמר לא ברא הקב"ה את האדם אלא להיות צדיק וישר כמוהו, היינו שרמ"ח מ"ע המה ננד רמ"ח איבריו של אדם וש"ה גידיו המה ננד ש"ה ל"ת וכל אבר וגיד הוא משכן למצוה א', ובעשות המצוה שהאבר והגיד יונק ממנו הוא מעלה החומר דאותו אבר למדריגת הצורה היא הנשמה הקדושה, ובהעדר מצוה א' אותו האבר שהוא משכן למצוה זו ויונק ממנה ישאר בפגמו וחולין וקדשים מעורבים זה בזה **ויפלא להקרא קודש** אף בהעדר מצוה א' היות אותו אבר חול ואיסור ניכר בפני עצמו ואפי' באלף לא בטיל ולא נשתקע שם חולין ממנו ובשלימות המצות בכללן יקרא **קודש**,

ומאמר חז"ל שילהי מסי' מכות דרש ר' שמלאי תרי"ג מצות ניתנו למשה בסיני עד שבא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק **באמונתו** יחיה, הרי שמעלת מצות **האמונה** שהיא מצוה כוללת כל תרי"ג מצות בקיומם כאילו קיים כל תרי"ג מצות, גלל זה מה שכר נטלו ישראל במדת האמונה שנקראו **קודש ישראל לה'**, עכ"ל.

*****

י, הגאולה תבוא ע"י תשובה מרצון או גם ע"י תשובה מוכרחתהמהלך המדהים של המהרש"א בביאור הגמרא

איתא בגמרא (סנהדרין צ"ז ע"ב) **אמר רב, כלו** כל הקיצין, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומעשים טובים,

פירש רש"י, אם כל ישראל חוזרין בתשובה יבא, ואם לאו לא יבא,

ושמואל אמר, דיו לאבל שיעמוד באבלו,

פירש רש"י, דיו לאבל שעומד באבלו - דיו להקדוש ברוך הוא שעומד כמה ימים וימינו אחר, כלומר, אם לא יעשו תשובה אינו עומד באבלו כל הימים אלא ודאי קץ לדבר,

לישנא אחרינא, דיו לאבל - דיין לישראל צער גלות, אפילו בלא תשובה נגאלין. עכ"ל רש"י,

מפסוק בישיעה

רבי אליעזר אומר, אם ישראל עושין תשובה נגאלין, שנאמר (ירמיהו ג' כ"ב), "שובו בנים שובבים ארפא משובתיכם"

אמר לו רבי יהושע, (ישעיהו נ"ב ג') "כי כה אמר ה' חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו", ולא בכסף תגאלו - ללא תשובה ומעשים טובים".

ביאור המהרש"א בפסוקים הנ"ל

ז"ש רבי אליעזר, אם ישראל עושין תשובה דהיינו תשובה רצונית מצד עצמן, שנאמר שובו בנים שובבים ואז ארפא משובותם,

והשיב לו רבי יהושע, דהוא קרא בתשובה הכרחית קאמר, כדאמר לעיל מעמיד להם מלך וכו' ומחזירן למוטב, ומייתי חנם נמכרתם דהיינו דומיא דגזירת המן שאמר ליה המלך להמן הכסף נתון לך והעם לעשות בו וגו'

ב, הוכחת ר"א מפסוק במלאכי ותשובת ר"ימפסוק בירמיה

אמר לו רבי אליעזר לרבי יהושע, והלא כבר נאמר (מלאכי ג' ז') "שובו אלי ואשובה אליכם"

אמר לו רבי יהושע, והלא כבר נאמר, (ירמיהו ג' י"ד): "כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון",

ביאור המהרש"א בפסוקים הנ"ל

וא"ל ר"א, כבר נאמר שובו אלי וגו'. זה הכתוב משמע ליה יותר מפורש בתשובה רצונית ששאל מהם לשוב ולא הכריח אותם על התשובה.

וא"ל ר"י, והלא כבר נאמר כי אנכי וגו'. ר"ל דודאי שהשיי שאל מישראל על התשובה הרצונית שהיא יותר טובה, אבל אם לא יעשו כן הרי נאמר שובו בנים שובבים כי אנכי בעלתי אתכם וגו' דהיינו תשובה הכרחית שעל ידי הצרות אנכי בעלתי אחד מעיר ושנים ממשפחה דהיינו הנשארים שיעשו תשובה מתוך צרה,

כתנאי, רבי אליעזר אומר, אם ישראל עושין תשובה נגאלין, ואם לאו אין נגאלין,

אמר ליה רבי יהושע, אם אין עושין תשובה אין נגאלין?

אלא, הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן, וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב, ע"כ,

קושיות המהרש"א

כתב המהרש"א (סנהדרין צ"ז ע"ב ד"ה אמר רב כלו כל הקיצין) רש"י פירש כל הסוגיא דשמואל ס"ל כרבי יהושע, שיהיו נגאלין גם בלא תשובה כלל,

אבל א"כ מאי קאמר ר"י אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להם מלך כהמן ומחזירן למוטב הרי אם לא יחזרו למוטב גם נגאלין,

ועוד קשה, מאי קעביד רבי יהושע בהני קראי דמייתי ר"א, ולמה שתק ר"א לבסוף, ע"כ קושיות המהרש"א,

מהלך מדהים של המהרש"א לבאר מחלוקתם אםצריך תשובה רצונית או די בתשובה הכרחית

וכ"כ שרב ורבי אליעזר סברי כי להיגאל צריך שיעשו ישראל תשובה מרצונם שהיא תשובה רצונית,

ושמואל ורבי יהושע סברי שאם לא יעשו תשובה רצונית, ורק יעשו תשובה הכרחית גם אם לא מרצונם, גם אז ייגאלו,

וז"ל המהרש"א בביאורו, ע"כ נראה לפרש דרב אמר כלו כל הקיצין דאין קץ לדבר, כיון דהוא תלוי בתשובה ומע"ט דהיינו שישבו מצד עצמם, ואין זה בידו יתברך ב"ה דהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים,

ושמואל אמר דיו לאבל, ר"ל דיו שישבו ישראל מצד אבלן וזולתן ויש קץ לדבר, וכשיבא זמן גאולה מעמיד להן הקדוש ברוך הוא מלך כהמן ומחזירן למוטב שיעשו תשובה,

יא, ביאור הפסוקים שהביאו רביאליעזר ורבי יהושע כ"א לדרכוביאור מהרש"א

פרפראות פארג, הוכחת ר"א מפסוק בישיעה ותשובת ר"י
מפסוק בישיעה

אמר לו רבי אליעזר והלא כבר נאמר, (ישעיהו
ל' ט"ו), "בשובה ונחת תושעון"

אמר לו רבי יהושע לרבי אליעזר, והלא כבר
נאמר, (ישעיהו מ"ט ז'), "כה אמר ה' גאל
ישראל קדושו לבזה נפש למתעב גוי לעבד
משלים מלכים יראו וקמו שרים וישתחוו"

ביאור המהרש"א בפסוקים הנ"ל

אמר ליה רבי אליעזר, והלא כבר נאמר
בשובה ונחת תושעון בהשקט ובטח וגו'. ר"ל
בהאי קרא מפורש תשובה רצונית כי
בתשובה שתהיה מתוך השקט ונחת ולא
מתוך צרה תושעון.

והשיב לו ר"י, לבזה נפש למתעב גוי וגו'.
דהיינו על ידי ביזה ותעב שיהיה להם בצרת
הגלות ישובו ויגאלו,

ובשובה ונחת תושעון וגו' דקאמר קרא לאו
היינו נחת והשקט אשר לפני התשובה, אלא
אהשקט ונחת שיהיה להם אחר כך מתוך
התשובה שיעשו מתוך צרה, כמפורש בהאי
קרא, אחר שהיו בגלות לבזה ותעב ולעבד
מושלים, ויזכו בתשובה מתוך צרה לנחת
והשקט כי מלכים יראו וקמו שרים וישתחוו
וגו',

ד, הוכחת ר"א מפסוק בירמיה ותשובת ר"י
מפסוק בדניאל

אמר לו רבי אליעזר, והלא כבר נאמר, (ירמיהו
ד' א') "אם תשוב ישראל נאם ה' אלי תשוב"

אמר לו רבי יהושע, והלא כבר נאמר, (דניאל
י"ב ז'), "ואשמע את האיש לבוש הבדים אשר
ממעל למימי היאר וירם ימינו ושמאלו אל
השמים וישבע בחי העולם כי למועד מועדים
וחצי וככלות נפץ יז עם קדש תכלינה כל
אלה"

ושתק רבי אליעזר. ע"כ

ביאור המהרש"א בפסוקים הנ"ל

א"ל ר"א והלא כבר נאמר אם תשוב ישראל
וגו'. בהאי קרא מפורש ליה טפי תשובה
רצונית מדקאמר לה בלשון אם וספק,
דהתשובה הכרחיית היא ודאית בידו יתברך
ב"ה להביא הגאולה, אבל אם ספק משמע

כי תבוא תשפ"ב

אם תשובו ברצון, שאין זו בידו יתברך ב"ה
כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים,

וא"ל ר"י, כבר נאמר ואשמע את האיש וגו'
וירם ימינו וגו' וישבע בחיי העולם כי למועד
מועדים וגו'. ועל הספק כדברך שאם לא
ישובו אין נגאלין לא היה המלאך נשבע, אבל
אם תשוב ישראל וגו' נאמר על הודאי,
שישובו בודאי על ידי שמעמיד להם מלך
קשה כהמן, עכ"ד המהרש"א,

ושתק רבי אליעזר, מבואר במפרשים דהא
דשתק רבי אליעזר הוא משום שהודה לרבי
יהושע, ובדרך המהרש"א הודה לדבריו שגם
אם יעשו רק תשובה הכרחית אע"פ שאינה
מרצונם, יבוא לציון גואל, ואמר כל העם
אמן.

ובד"ז מבאר המהרש"א יומא פ"ו ע"א ד"ה
כתיב שובו בנים

*****

יב, להזכיר חסדי המקום הוא על
העבר או גם על העתיד

כתיב, (דברים כ"ו ה') "וענית ואמרת לפני ה'
אלקיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם
במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב",

כתב רש"י, מזכיר חסדי המקום,

השינוי בדברי הפייטן שעל העבר אמר רק
עמדי ועל העתיד אמר ועם כל בני ביתי

אמר הפייטן, (ליל שבת קודם הקידוש) "מודה
אני לפניך ה' אלקי ואלקי אבותי, על כל
החסד אשר עשית עמדי, ואשר אתה עתיד
לעשות עמי ועם כל בני ביתי".

יש לעיין בדברי הפייטן, שבהודאה על
החסד שנעשה בעבר, הלשון הוא, "על החסד
שעשית עמדי" בלבד, ואילו כאשר ההודאה
היא על העתיד, הוא מודה גם על כל בני ביתי,
ויש להבין את שינוי הלשון.

נראה לי לומר, כידוע כי כל מעשי ה' הם
כולם חסדים ורחמים, כי כל מה דעביד
רחמנא לטב עביד, ואין בו רע כלל,

אלא פעמים יש שאע"פ שהוא חסד ה', מ"מ
החסד בא ע"י יסורים ר"ל, ואין נראה החסד,
ולכן אדם יכול להודות בזה רק על אשר

פרפראות פאר

נעשה לו, שאע"פ שהיה נראה כרע, מ"מ הוא מודה לה' על כל אשר עשה עמו,

כי תבוא תשפ"ב

האמרת היום להיות לך לאלקים, וללכת בדרכיו, ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו, ולשמע בקלו,

אבל, אינו יכול להודות לה' על החסד שעשה לבני ביתו, כאשר היה בזה יסורים, כי איך יכול אדם להודות על יסורים שבאו לאדם אחר, ולכן על העבר מודים רק על מה שעשית עמדי, אבל החסד שעתיד הקב"ה לעשות, אנו מקווים כי יהיה חסד שלא יבוא ע"י יסורים חלילה, וע"ז אפשר להודות גם על בני ביתו.

וה' האמירך היום. אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, שנאמר (דברים כ' ד') **שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד**. ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, שנאמר: **ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ**,

יג, להזכיר חסדי המקום הוא על העבר או גם על העתיד ביאור בצחותביאור העקידת יצחק בתפילין של מעלה שהם כנגד תפילין של מטה

כתב העקידת יצחק (דברים שער צח פרשת כי תבא) ועל זה הענין הנכבד אמרו חז"ל שהקדוש ברוך הוא מניח תפילין כדגרסינן בפרק קמא דברכות,

ויתכן לומר בדרך צחות, שמדובר בחתן שבא להודות על כל אשר עבר מיום הוולדו ועד הנה, כמו שנאמר "קול ששון וקול שמחה קול אומרים הודו את ה'",

בוא ואראך קשר תפילין של מטה עם תפילין של מעלה וקשר שניהם עם החטיבות האלו הנזכרות כאן על הדרך הזה אשר ביארנו. והוא כי

ולכן, על העבר הוא מודה רק על אשר עשית עמדי, שכן היה לבדו, אבל על העתיד הוא כבר מודה על כל בני ביתי.

ביאור בברכת השבע ברכות

א, כנגד מה שני' כאן את ה' האמרת היום להיות לך לאלהים וגו'. יש בתפילין שלנו פרשת **שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד** וגו'. ובתפילין מארי עלמי' כתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד דוגמת מה שנא' בפסוק וה" האמירך היום להיות לו לעם סגולה כאשר דבר וכו',

ובכך מבואר גם, שבברכת השבע ברכות, שינו חז"ל ממה שנאמר בפסוק (ירמיה לג) "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבקות" ואומרים, קול מצהלות חתנים מחופתם,

ב, וכנגד מה שאמר הנה ללכת בדרכיו יש בתפילין שלנו פרשת והיה כי יביאך (שמות י"ג) שכל עיקרה על מצות פדיון בכורות וזו היא באמת ההליכה בדרכיו ממש כי כמו שהוא הרג כל בכורות מצרים להושיענו מידם ואת בכורנו הציל כן ראוי שנזדרז לעשות כמוהו להפריש הבכורות

משום שבאו חז"ל ללמד, כי חתנים מחופתם, כלומר משעת חופתם יש להם להודות בכל אופן של הודו את ה' גם על שעשית עמדי וגם על שעשית עמי ועם כל בני ביתי.

*****

יד, הפרשיות בתפילין של הקב"ה הם כנגד ד' פרשיות שבתפילין ביאור העקידת יצחק

ג, וכנגד מה שנאמר הנה לשמור חקיו ומצותיו ומשפטיו יש בתפילין שלנו פרשת קדש שעקרה לזכור עבודת הפסח כמו שאמר ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה וחתם ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה (שמות י"ב) ומן המבואר שקרבן הפסח כלהו איתנהו ביה חקים ומצות כמו שפירשנום מתאימים ומסכימים שלש כנגד שלש יפה יפה והיא עצמה אשר תעמוד שלשית בפסוק וה' האמירך כמין חומר.

איתא בגמרא (ברכות ו' ע"א) אמר רבי אבין בר אבא אמר רבי יצחק מנין שהקב"ה מניח תפילין שנאמר נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו (ישעי' ס"ב) בימינו זו תורה שנאמר מימינו אש דת למו (דברים ל"ג) ובזרוע עזו אלו תפילין,

תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו, אמר ליה, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ (ד"ה א' י"ז). ומי משתבח קודשא בריך הוא בשבחה'הו דישראל? - אין, דכתיב (דברים כ"ו י"ז) **את ה'**

ד, וכנגד מה שנאמר הנה ולשמוע בקולו יש בתפלין שלנו והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה וגו',

ברוך הוא לישראל, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, דכתיב שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר, ומי כעמדך ישראל גוי אחד בארץ, ע"כ,

והרי עלה הכל כהוגן ונתבארה יפה פרשה קטנה זו אשר היא גדולה בענייניה ולמדנו סוד הארבעה קשירות הבאות בדי פרשיות של תפלין שזכרנו כי הם באמת הטלת חבלי היראה ועבותות האהבה על ידינו ועל חלקת צוארינו באלו הדי ענינים שבהם יושלם עול מלכות שמים להעתיק אותנו מהפסד הדעות וקלקול המעשים ולהמשיכנו בהם אל הטוב והיושר האלקי, עכ"ד העקידת יצחק, עיין שם בביאור הדברים באורך.

מבואר, דאתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, הוא ע"י קריאת שמע,

קריאת שמע בלא תפילין זו עדות שקר

איתא בגמרא, (ברכות י"ד ע"ב) כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין, אין זו עדות אמת, לפי"ז מי שקורא ק"ש כאשר עדיין אינו מניח תפילין, אין עדותו שלימה, רק כאשר מניח תפילין, רק אז נהיית עדותו שלימה, ועל זה נאמר אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, שהוא ע"י עדות אמיתית, והוא ע"י קריאת שמע בתפילין,

וזה הפירוש את ה' האמרת היום, הכוונה, ליום הזה, שבו הוא מניח תפילין, וקורא קריאת שמע בתפילין, ומעיד עדות אמת, ובזה מבואר כפתור ופרח, למה נאמר את ה' האמרת, היום,

והפסוק וה' האמירך היום, מבואר ג"כ בכך, דכיון דע"י קריאת שמע בתפילין שהניח היום הזה, הוא נכנס לכלל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, אף הקב"ה קורא כנגדו ואומר אני אעשה אתכם חטיבה אחת,

גם יש לומר ע"ד הזה"ק (שמות דף ק"א ע"א) שאמר, בני אתה אני היום ילידתך, קאי על היום שנעשה י"ג שנה, ואפשר דקאי נמי על היום הזה,

*****

טז, ביאור בשינוי שפירש רש"י במלה אמרתך

כתיב (דברים כ"ו, י"ז-י"ח), את ה' האמרת היום להיות לך לאלקים וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקלו, וה' האמירך היום להיות לו לעם סגלה כאשר דבר לך ולשמר כל מצותיו,

כתב רש"י, (דברים כ"ו, י"ז-י"ח), האמרת - והאמירך אין להם עד מוכיח במקרא, ולי נראה שהוא לשון הפרשה והבדלה הבדלתי לך מאלהי הנכר להיות לך לאלהים, והוא

*****

טו, האמרת היום הוא יום שקורא קריאת שמע עם תפילין

כתב האבודרהם (הלכות תפילת מנחה לשבת), וכן בבעל הטורים (דברים פרק כו פסוק טז), "את ה' האמרת היום" בגימטריא זו קריאת שמע,

כתיב (דברים כ"ו י"ז) "את ה' האמרת היום להיות לך לאלקים וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקלוי" וה' האמירך היום להיות לו לעם סגלה כאשר דבר לך ולשמר כל מצותיו,"

והקשו במפרשים, הרי כבר נצטוו קודם זה, כמה שנים למפרע, ולמה כתב היום הזה ה' אלקיך מצוך, וגם קשה מהו האמרת היום, וה' האמירך היום,

ביאור בדרך דרש הפסוק אשר אנכי מצוך היום

כתב רש"י במה שאמר הכתוב היום הזה ה' אלוקיך מצוך, דרשו חז"ל (תנחומא כי תבא א'), מה ת"ל היום הזה, אלא כך אמר משה לישראל, בכל יום יהא התורה חביבה עליכם כאלו היום הזה קבלתם אותה מהר סיני,

אך הפסוקים האמרת היום, וה' האמירך היום, עדיין קשה, למה אמה"כ היום, (עיין במפרשים, מזרחי, אור החיים, שי למורא, ועוד),

ביאור הכתובים האמרת והאמירך היום

איתא בגמרא, (חגיגה ג' ע"א) "את ה' האמרת היום וה' האמירך היום", אמר להם הקדוש

פרפראות פאר

הפרישך אליו מכל עמי הארץ להיות לו לעם סגולה,

ומצאתי להם עד והוא לשון **תפארת** כמו **יתאמרו** כל פועלי און (תהלים צ"ד, ד), **עכ"ל** רש"י,

כתיב (תהלים פרק צ"ד ד'), יביעו ידברו עתק **יתאמרו** כל פעלי און, פירש רש"י, **יתאמרו** - **ישתבחו** כמו **האמרת והאמירך** (דברים כ"ו), **עכ"ל**,

איתא בגמרא (ברכות ו' ע"א) (חגיגה ג' ע"א), את ה' **האמרת**, וה' **האמירך** היום וכו',

בברכות פירש רש"י, **האמרת** לשון חשיבות ושבח, כמו **יתאמרו** כל פועלי און (תהלים צ"ד) **ישתבחו**,

בחגיגה פירש רש"י, **האמרת**, שבחת, כמו **יתאמרו** כל פועלי און (תהלים צ"ד) **ישתבחו** שדרכן צלחה.

וקשה, למה שינה רש"י בפירושו, שבתורה **פירש**, לשון **הפרשה והבדלה**,

ובתהילים ובגמרות פירש, לשון חשיבות ושבח, **ועוד קשה**, למה אמר רש"י בחומש, **שאין לו עד מוכיח**, ואח"כ כתב **ומצאתי להם**

(להאמרת והאמירך) **עד** והוא לשון **תפארת** כמו **יתאמרו** כל פועלי און (תהלים צ"ד ד'),

וצריך לבאר ולומר, כי לפירושו בתורה, שהוא לשון **הפרשה והבדלה**, אין עד מוכיח **במקרא**, שהאמרת והאמירך הם הפרשה והבדלה,

אבל לפירושו בתהילים שהוא מלשון **חשיבות ושבח**, יש להם עד מוכיח במקרא שהוא, **יתאמרו**,

אך קשה, למה פירש רש"י בחומש שהוא לשון **הפרשה והבדלה** ולא פירש כבכל מקום שהוא לשון **חשיבות**,

יש לבאר ולומר, דבאמת הפירוש הפשוט של **האמרת והאמירך**, הוא מלשון **חשיבות ושבח**, כמו שפירש בתהילים ובגמרא, ויש להם עד מוכיח במקרא שהוא, **יתאמרו**,

אך רש"י שינה בפירושו בתורה ואמר שהוא מלשון **הפרשה והבדלה**, מכיוון וחז"ל דרשו

כי תבוא תשפ"ב

מהאמרת והאמירך, אתם עשיתוני **חטיבה** אחת, ואני אעשה אתכם **חטיבה** אחת, והוא בוודאי לשון **הפרשה והבדלה**, רצה רש"י לומר, כי דרשה זו של אתם עשיתוני ואני אעשה אתכם, נמצאת לא רק **בדרש הפסוק**, אלא **בפשט המילים שבפסוק**,

האמרת והאמירך, שאנו **הבדלנו** אותו לנו, והוא **הפריש** אותנו לו מכל העמים,

ואם היה מפרש, **האמרת והאמירך** מלשון **חשיבות ושבח**, לא היינו יודעים, כי הדרשה של חז"ל נמצאת בעצם המילים דאין משמעות לחשיבות ושבח ששיבחנו אותו, לכך שאנו הפרשנוהו והבדלנוהו, והוא הפרישנו והבדילנו לו,

ובכך שפירש רש"י בתורה, **האמרת והאמירך**, מלשון **הפרשה והבדלה**, הם הם הדברים שדרשו חז"ל מהפסוק, ואמרו אתם עשיתוני ואני אעשה, ובכך לימדנו רש"י כי דרשת חז"ל נמצאת בלשון הפסוק.

*****

יז, הסכת ושמע ישראל עיקר לימוד התורה להכיר ה' אחד

כתיב (דברים כ"ז ט'), וידבר משה והכהנים הלויים אל כל ישראל לאמר הסכת, ושמע ישראל, היום הזה נההית לעם לה' אלקיך,

איתא בגמרא (ברכות ס"ג ע"ב), פתח רבי יהודה בכבוד תורה ודרש, **הסכת, ושמע ישראל**, היום הזה נהיית לעם, וכי אותו היום נתנה תורה לישראל, והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה, אלא ללמדך, שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני, **ע"כ**,

ועוד רבו דרשות חז"ל, כי **הסכת, ושמע ישראל**, בדברי תורה כתיב,

איתא בספה"ק בשם הבעש"ט, ובאמרי אמת – (פרשת תרומה) כתב, עיקר התכלית מהתורה היא להכיר ה' אחד, ועל זה כתיב תורת אמת היתה בפיהו,

איתא בספר כתר שם טוב, על הא דאיתא, אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד ההינו להכיר ה' אחד, יכולים ללמוד מאה פעמים והעיקר יהיה חסר, תקנו מאה ברכות בכל יום והכי הכוונה

כי תבוא תשפ"בפרפראות פאר

לומר עוד פעם ברוך אתה, אולם העיקר הוא שיהיה מאה ואחד, דביקות באחד האמיתי, עיקר התכלית מהתורה היא להגיע לתפילה,

בעצרת על פירות האילן,

בראש השנה - כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, שנאמר היצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם,

איתא בגמרא ולעבדו בכל לבבכם איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה, כפי מה שלומדים תורה עם מלכות שמים כך זה נכנס בעומק הלב כדכתיב אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם שעל ידי עוז לו בך נעשה מסלות בלבבם,

ובחג (סוכות) נידונין על המים. ע"כ,

תקנת עזרא שתכלה השנה וקללותיה

איתא בגמרא (מגילה ל"א ב'), תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר, עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם **עצרת**, ושבמשנה תורה קודם **ראש השנה**.

ובאמרי אמת - פרשת שלח, בשם הבעל שם טוב ז"ל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, ההינו ששונה עם האחד שהוא שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד,

ביאור הכתוב הסכת ושמע ישראל

מאי טעמא? אמר אביי ואיתימא ריש לקיש, כדי שתכלה השנה וקללותיה, בשלמא שבמשנה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה, אלא שבתורת כהנים, אטו עצרת ראש השנה היא, אין, עצרת נמי ראש השנה היא, דתנן, ובעצרת על פירות האילן. ע"כ,

לפייז יש לפרש ולומר פירוש הפסוק, **הסכת, ושמע ישראל**, דהסכת אמרו חז"ל דקאי אדברי תורה, ועל זה אמרה תורה, ושמע ישראל, דעיקר לימוד התורה, היא כששונה עם שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. וזהו הסכת, ושמע ישראל.

למה תיקן עזרא רק בעצרת ובראש השנה

יש להקשות, במה שאמרו ז"ל כי תקנת עזרא שקורין קללות בסוף השנה שתכלה שנה וקללותיה, רק **בראש השנה ובעצרת** הרי אמרו בארבעה פרקים העולם נידון, ולמה לא תיקנו גם **לפסח** שנידונים על התבואה, **ולחג** שנידונים על המים,

*****

יח, הסכת ושמע ישראל ה' אחד בגימטריא תורה

תורה = 611

הסכת, = 485

שונה פרקו 100 פעמים,

שם הוי"ה, 26

סך הכל = 611

וזהו, **הסכת, מאה פעמים, אחד**, שהוא שם הוי"ה, בגימטריא **תורה**

*****

יש לבאר ע"ד המהרש"א

איתא בגמרא (ראש השנה ט"ז א'), תניא, אמר רבי יהודה משום רבי עקיבא,

מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח, מפני שהפסח זמן תבואה הוא, אמר הקדוש ברוך הוא, הביאו לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות,

ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם **בעצרת**, מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא,

אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן.

יט, תכלה שנה וקללותיה למה תיקן עזרא רק בשני ראשי שנהביאור ע"ד המהרש"א

ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג, אמר הקדוש ברוך הוא, נסכו לפני מים בחג, כדי שיתברכו לכם גשמי שנה,

איתא בגמרא (ראש השנה ט"ז א'), בארבעה פרקים העולם נידון,

בפסח על התבואה,

פרפראות פאר

ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות - כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ע"כ

ביאור המהרש"א בענין ארבעה ראשי השנה שהכוונה לנפש הצומח החי והמדבר

כתב המהרש"א (ראש השנה דף טז עמוד א' ד"ה הביאו עומר), חשיב בכאן ג' דברים שהם חיי ג' נפשות שבעולם שהם, נפש הצומח, ונפש הבהמה, ונפש האדם

בסוכות, כי המים בחג הם חיי נפש הצומח, בפסח, העומר של שעורים הוא חיי נפש הבהמה כדאמריי פ"ק דפסחים (דף ג':) שעורים נעשו יפות א"ל צא ובשר לחמורים ובמס' סוטה (ט"ו) אמריי תביא מנחת שעורים שהוא מאכל בהמה

בעצרת, שתי הלחם של חטין היו והוא חיי נפש האדם כפרש"י בשמעתין. דר"י לטעמיה דס"ל בפרק בן סורר ומורה (סנהדרין ע"ג) דעץ הדעת שאכל אדם הראשון חטה היה שאין התינוק יודע כו' וע"ש בחדושנו,

ביאור המהרש"א מהחל חרמש בקמה

והוא מבואר שאמר הכתוב מהחל חרמש גוי שהוא קציר שעורים תחל לספור שבעה שבועות שהוא יום קציר חטים שהם ב' הלחם,

והכוונה בו, כי בצאתם ממצרים שנקראו חמורים והיו ישראל גם כן בלא מצות לא היו ראויים רק למאכל בהמה שהן שעורים כמ"ש צא ובשר לחמורים,

עד ספירת ז' שבועות, ע"ש וכמ"ט מונים תחפשנה, שהוכנו אז לדעה שמביא מאכל חטים שאז קבלו התורה וע"כ מביא ב' הלחם מחיטים שמביא הדעת כדאמריי בפי בן סורר וע"כ אמרו בפי מי שמת (בי"ב קמ"ז). י"ט של עצרת ברור זרעו חטין כמפורש שם,

וע"כ אמר, מהחל חרמש בקמה שהוא קציר שעורים מאכל בהמה, תספור נ' יום עד הבאת ב' הלחם שבאה מן החטין לקבל דעה וחכמת התורה, עכ"ל המהרש"א,

לפי זה מבואר, כי בשני ראשי שנים שהם ראש השנה, שהוא יום שכל באי עולם עוברין לפניו, ובראש השנה של עצרת שהוא יום

כי תבוא תשפ"ב

קבלת דעת וחכמת התורה, בהם תיקן עזרא שתכלה שנה וקללתיה, לבוא אל ראש השנה נקי מכל רע, ובעצרת לבוא אל הדעת נקי,

ולא תיקן עזרא כן בראש השנה של נפש הצומח בסוכות, ונפש הבהמה בפסח.

*****

כ, שומע תפלה עדיך כל בשר יבאו מבואר ע"ד ספר חסידים

כתיב (תהלים ס"ה ג'), "שמע תפלה עדיך כל בשר יבאו",

כתיב (ישעיהו ס"ה כ"ד) "והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע",

כתיב (איוב ל"ו י"ט) "היערך שועך לא בצר וכל מאמצי כח",

כתיב (איוב ל"ג כ"ג) "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו"

איתא בספר חסידים, (אות תתשנ"ז ואות תתשנ"ח) שומע תפלה וגו', שומע תפלות אינו אומר אלא שומע תפלה זו תפלה של מלאך מזלו של אדם שהוא מתפלל על האדם שישמע הקדוש ברוך הוא תפלתו של אדם, וזהו עדיך כל בשר יבואו, בשעה שמתפללים על עצמם,

וזהו, וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל (שמות ו' ה') וגם, לרבות מלאכי מזלם,

וכל מאמצי כח (איוב ל"ו י"ט) אם יש עליו מלאך מליץ, שמלאך מזלו של אדם מתפלל עליו קודם שיתפלל האדם זהו והיה טרם יקראו ואני אענה (ישע"י ס"ה כ"ד), כלומר אני אענה למלאך מזלו, טרם יקראו, ואח"כ כשמתפלל האדם על עצמו שומעין לו בעבור המזל שהתפלל עליו וזהו עוד הם מדברים ואני אשמע, ע"כ בספר חסידים,

*****

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל "מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק פקס 03-6161555, נייד 0527-616166 מייל y0527616166@gmail.com